

СТРУКТУРОТВОРЧИЙ ХАРАКТЕР КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

The article analyzes the phenomenon of «cross-cultural competence» in terms of interdisciplinarity. The task is quite complex and requires an appropriate level of training, especially education. The importance of the latter point has been reflected. Western scholars have focused on the idea that intercultural learning and education are quite important in the formation of cross-cultural competence. It is emphasized that intercultural learning actualizes the increase of knowledge and contributes to the expansion of a range of intercultural interactions at the interpersonal level.

У системі координат неперервного глобального розвитку, педагогічна спільнота прийшла до усвідомлення необхідності практичного моделювання інноваційних підходів, зорієнтованих на розвиток загальнокультурного та інтелектуального потенціалу суб'єктів пізнання. У зв'язку з цим, актуалізувалася проблема розробки дієвих підходів до формування крос-культурної компетентності, націлених на реалізацію прикладних завдань освіти. Проте, на сьогодні проблемним залишається питання повільного впровадження вищезазначених підходів в освітній процес підготовки майбутніх викладачів вищої школи. А в цей час, на політичній карті світу спостерігається стрімке зростання конкуренції країн у боротьбі за найбільш кваліфікованих фахівців, що актуалізує дослідження заданою темою проблематики.

У відповідь на такі соціокультурні запити, вищі школи відреагували створенням нових навчальних курсів і програм, центрованих на подолання міжкультурних бар'єрів, розв'язання міжнародних крос-культурної компетентності та примноження напрямів транснаціонального співробітництва на усіх управлінських рівнях.

Актуальність досліджуваної проблематики підтверджена й діючими міжнародними стандартами. Зокрема, у змістовому наповненні нормативно-правового акту «Europe 2020: A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth» підкреслюється, що кількість конкурентоспроможних фахівців з вищою освітою на сучасному європейському ринку праці повинна становити не менше ніж 40% від загальної чисельності випускників, які здатні до конструктивної крос-культурної комунікації [Europe, 2020].

На сучасному етапі розвитку українського суспільства питання поглиблення міжнародних галузевих відносин є одним із найбільш пріоритетних на загальнопедагогічному рівні. Питання якісної фахової підготовки майбутніх фахівців, здатних розв'язувати професійні завдання у рамках крос-культурного середовища, стає доволі значущим враховуючи хоча б пріоритетність розвитку нашої країни у новітніх інтеграційних процесах.

Урахування вищевикладеного актуалізувало окреслення змісту титульної проблематики кризь призму наступних дослідницьких завдань:

- ✓ проаналізувати рівень науково-дослідного освоєння заявленої проблеми у розрізі міждисциплінарності;
- ✓ окреслити предметність впливу досліджуваного феномена на розвиток педагогічної теорії та практики;
- ✓ популяризувати титульну тематику, виходячи із пріоритетності інтеграційних завдань загальнодержавного рівня.

Педагогічна проблема формування крос-культурної компетентності у вищій школі перебуває сьогодні під пильною увагою дослідницьких кіл. Така популярність досліджуваного феномена частково пояснюється тим, що пересічний випускник фактично неготовий до крос-культурного спілкування. Останнє передбачає не просто обмін інформацією, а передусім створення оптимально-комфортної ситуації полікультурного комфорту, шляхом налагодження міжособистісних взаємодій, які не бачать міжнаціональних кордонів. Досягнення успіху на шляху створення такої оптимально-комфортної ситуації залежить від низки детермінант, зокрема, змістового наповнення мовних конструктивів, поведінкових реакцій і психологічної сумісності партнерів.

У такому дослідницькому ключі й крос-культурне спілкування розглядається як множинність форм міжособистісного контакту, за критерієм приналежності до різних культур. Майбутні викладачі повинні бути готовими до такого крос-культурного спілкування, яке наслідково приводить до створення нової комунікативної предметності і стає найбільш оптимальним простором для особистісної соціалізації.

Індикатором налагодження ефективних крос-культурних комунікацій є продуктивні міжнародні відносини, націлені на досягнення взаємовигідних результатів для обох сторін. Чіткість розуміння того, що потенційний випускник вищої школи повинен бути готовим до різних видів співпраці із іноземними партнерами поступово актуалізує проблему мовної підготовки. У зв'язку із цим, проблема якісного викладання іноземної мови у вищій школі набуває особливої актуальності, оскільки успішність професійного становлення у деякій мірі залежить саме від комунікативної компетентності.

Враховуючи викладене стає зрозумілим, що потенційний випускник повинен володіти таким рівнем знань, що передбачено полегшити перебіг процесів самоідентифікації та світосприйняття на внутрішньо-особистісному рівні. Окрім знань, саме уміння і навички є абсолютно незамінними у контексті реалізації майбутнім фахівцем різних видів діяльності (зокрема, трудової, дослідної, навчальної). У такому дослідницькому ракурсі й повноцінність реалізації вищою школою професійної підготовки у першу чергу передбачає поліаспектну мовну підготовку, що без сумнівів залежить від рівня підготовки та методики викладання фахівця лінгвістичного профілю.

Проте, не лише лінгвістичне «начало» є основною структуротворчою одиницею крос-культурної компетентності. Не менш вагомими у цьому дослідницькому ракурсі є аксіологічні центри, критичне мислення та творчий потенціал особистості, які сукупним чином актуалізують продуктивність крос-культурних комунікацій і як наслідок – створюють сприятливі умови для формування досліджуваної компетентності майбутніх фахівців.

Представник британської наукової школи всебічно досліджуючи проблему формування крос-культурної компетентності в умовах вищої школи прийшов до висновку, що її основоположними елементами є «...знання, суспільні відносини, уміння інтерпретувати та взаємодіяти у ході засвоєння максимального об'єму інформації для розуміння інोकультурного» [D. Yunlu, R. Clapp-Smith, & M. Shaffer. 2017]. У розрізі такого особистісного світорозуміння та сприйняття учений акцентував увагу на тому, що майбутній фахівець в академічних умовах повинен звикнути сприймати себе у ролі посередника між національним та міжнародним та навчитися критично оцінювати наявну соціокультурну ситуацію [D. Yunlu, R. Clapp-Smith, & M. Shaffer. 2017]. Окрім вищевикладеного, учений акцентував увагу на тому, що поглиблене вивчення студентами іноземних мов актуалізує наближення їх до іноземної культури, шляхом глибокого відрефлексування кожного засвоєного моменту із історії та життя конкретної країни. Проте, варто підкреслити, що освоєння іноземної мови студентами вищої школи ще не є запорукою формування крос-культурної компетентності. З феноменологічної точки зору, крос-культурна компетентність є достатньо складним утворенням, функціонування якого віддзеркалює наявний багаж знань, умінь та навичок суб'єктів діалогу. За таких умов і професорсько-викладацький склад повинен всебічно працювати над тим, щоб майбутні випускники не залишали обабіч своєї уваги високоповажного ставлення до представників інших національностей та уміли вибудовувати із ними конструктивні відносини, засновані на принципах гуманізму.

Логічно продовжуючи вищевикладені думки британського дослідника, слід зауважити, що канву крос-культурної компетентності майбутнього випускника формує «дуєт» основоположних детермінант: аксіологічний вектор сприйняття іноземної мови та культури, толерантні мислиннево-поведінкові реакції по відношенню до представників інших країн.

Із психолого-педагогічної точки зору, про наявність у майбутнього педагога сформованої крос-культурної компетентності засвідчує, зокрема, знаннєвий компонент. Багатоструктурність такого знаннєвого компоненту репрезентує атрибутивність соціокультурних перетворень й міжкультурних взаємодій.

Створюючи оптимальні умови для формування крос-культурної компетентності в умовах вищої школи слід враховувати специфіку напрямку профільної педагогічної підготовки, особливості сфери майбутньої діяльності якого уможливають адаптацію та інтеграцію майбутнього фахівця до роботи за обраним фахом. За таких умов і сама комунікація переформатовується у двосторонній механізм сприйняття та передання інформації. У такому дослідницькому ракурсі й крос-культурне спілкування набуває обрисів як перцептивного, так і інтерактивного. Перша складова є регулюючим механізмом у суб'єкт-суб'єктному сприйнятті, а друга – актуалізує формування цілісного ситуативного панно загальнопрофесійного рівня.

На основі викладеного можемо підсумувати, що за умов створення позитивного соціокультурного клімату академічного рівня відбувається поступове формування крос-культурної компетентності майбутнього педагога. Виявами її сформованості на особистісному рівні є знання, уміння і навички, які актуалізують толерантне ставлення суб'єкта пізнання до свого співбесідника – представника іншої культури. Усі вони об'єднуються у досить складний та багатоаспектний термін «крос-культурна компетентність», який підсилює єдність цілісного соціокультурного простору та взаємовідносин представників різних національностей. У ході поетапної ефективної суб'єкт-суб'єктної взаємодії відбувається утвердження загальнолюдських цінностей та ідеалів, завдяки чому необмежений спектр соціалізації стає безпрецедентним.

Узагальнюючи викладене підкреслимо, що проблема формування крос-культурної компетентності знаходиться у епіцентрі уваги цілого ряду дослідників, які репрезентують різні галузі знань. Такий підвищений інтерес до титульної проблематики обумовлений тісними соціальними взаємозв'язками та взаємодіями на рівні культур, країн та людей. Найбільш складним феноменологічним складником є крос-культурна компетентність, яка є надскладним інтегративним утворенням, який віддзеркалює усю повноту знань, умінь та навичок, необхідних для налагодження тісного та продуктивного міжкультурного діалогу.